

Familie- en naastenbeleid

'Zorgen deel je samen'

Binnen GGZ Oost Brabant werken wij vanuit de visie dat een psychische aandoening of kwetsbaarheid niet alleen de cliënt raakt, maar ook de mensen in zijn of haar directe omgeving: de familie en naasten. Daarmee bedoelen we iemands partner, ouders, kinderen, broers en zussen, maar ook (onder meer) vrienden, burens, een collega, leraar of iemand van de sportclub. In onze zorg voor de cliënt hebben we aandacht voor deze naasten, werken we met hen samen en helpen we hen om het juiste te doen ten dienste van de behandeling en het herstel van de cliënt.

In deze notitie leest u meer over ons beleid, waar we in geloven, wat we doen en wat we aan ondersteuning bieden.

Ons beleid

Onze leidraad is dat *naasten altijd betrokken worden bij de behandeling en het herstel, tenzij...*

Als uitgangspunt voor ons handelen gebruiken wij de GGZ-standaard :

['Generieke Module samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek'](#)

Waar we in geloven

Naasten kennen de cliënt

Naasten hebben vaak al een langdurige relatie met de cliënt, voordat de professional als 'passant' in het leven van de cliënt komt. Het dagelijkse contact en het grootste deel van alle zorg voor de cliënt komt uit de directe kring van gezin, familie of vrienden, Zij hebben daardoor veel kennis in huis, die de behandeling ten goede kan komen. Ze willen hun ervaringen delen, enerzijds om er zelf over te kunnen praten, maar ook omdat deze verhalen van betekenis zijn voor het herstelproces van de cliënt.

"Ik ken mijn kind als geen ander. Het voelt goed dat de behandelaar ziet dat mijn informatie van belang is in het herstelproces."





We hebben elkaar nodig

Het welbevinden van een cliënt is vaak gekoppeld aan de situatie van hun naasten. Omgekeerd geldt dat ook: gaat het slecht of beter met de cliënt, dan gaat het slecht of beter met de naasten. Het is belangrijk dat professionals oog hebben voor deze wederzijdse beïnvloeding, omdat deze kan leiden tot een verbetering of verslechtering van de bestaande situatie.

De relatie tussen cliënt, naasten en professional (wat we wel 'de triade' of de driehoek noemen) is daarom essentieel voor het verlenen van zorg. Gezamenlijk proberen we antwoorden op de zorg- of hulpvraag van de cliënt te vinden. We hebben elkaar nodig in de zoektocht naar gepaste zorg.

"Ik maak mijn man zeven dagen in de week mee, de begeleiding enkele uurtjes. Als ik weet hoe ik het beste kan reageren of handelen, dan maakt me dat zekerder."

Herstel van de cliënt en steun van naasten gaan hand in hand

De samenwerking met naasten staat in dienst van het herstelproces van de cliënt. De wensen van de cliënt staan daarbij centraal en zijn leidend.

De relatie tussen de cliënt en zijn naasten kan heel verschillend zijn. Meestal zijn naasten nabij, soms staan ze echter op afstand en is de relatie door verschillende factoren niet goed. Het is belangrijk dat de professional hier te allen tijde oog voor heeft en in elke zorgfase aandacht heeft voor de relatie met naasten. Een (veer)krachtig steunsysteem kan het herstel bevorderen. Aandacht voor de draagkracht en draaglast van de naasten is dus nodig.

"Volgende week hebben we een gesprek over hoe we een crisis kunnen opvangen en in zo'n situatie mijn vader het beste kunnen ondersteunen."

Wat we doen

Drie belangrijke vragen¹

Bij de start van de behandeling stellen we de cliënt drie belangrijke vragen:

1. Wie zijn er belangrijk voor je?
2. Wie in je naaste omgeving is betrokken bij de situatie waarin je momenteel verkeert?
3. Wie van je naasten is je contactpersoon en kunnen wij uitnodigen?

Deze vragen herhalen we regelmatig in de periode dat de cliënt bij ons in zorg is.

Wanneer de zorg start zijn naasten een goede informatiebron voor ons. Zij kennen immers de cliënt al vaak langer en beter dan wij als hulpverlener. Zij kennen misschien de levensloop en het gezin waarin de cliënt is opgegroeid. Mogelijk weten ze wat stressfactoren zijn, maar ook hoe steun kan worden geboden.

"Bij de eerste gesprekken kon ik vertellen hoe ik haar zo lang als ik leef al ken, als kind en opgroeiende volwassene. Maar ook hoe onze verhouding nu is en wat we voor elkaar betekenen in goede en slechte tijden."

Informatiebron én samenwerkingspartner

Gedurende de behandeling blijven naasten een bron van informatie en worden ze een samenwerkingspartner. Wanneer de cliënt daarvoor (schriftelijk) toestemming geeft, noteren we de gegevens van de naaste die fungeert als contactpersoon, duidelijk en goed vindbaar in het dossier van de cliënt die bij ons in zorg is. Samen met de cliënt en zijn naasten maken we het behandelplan. Hierbij maken we goede afspraken over doelen, verwachtingen en de wijze waarop we samenwerken.

¹ Deze vragen zijn afgestemd op de Generieke module Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek, de GGZ-standaard die we in de behandeling en begeleiding volgen.

Ook kijken we geregeld samen terug op hoe de behandeling en het herstel verlopen. Is iedereen tevreden of moeten er dingen bijgesteld worden? Ook op belangrijke en/of kritische momenten in het zorgproces is samenwerking van groot gewicht, denk hierbij aan een opname en/of ontslag in de kliniek of een periode van crisis waarbij de regie verloren dreigt te raken. In dit proces hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid: namelijk zo goed mogelijk werken aan het herstel van de cliënt.

“Aan het einde van de opname kon ik vertellen welke zorgen ik had, over hoe het zou gaan als hij weer thuis kwam. We hebben gesproken over hoe we dat als gezin zouden gaan doen.”

Als het moeilijk verloopt

Soms zijn naasten niet vanzelfsprekend betrokken. Er zijn situaties waarin de cliënt geen toestemming geeft om de naasten te informeren. Op dit soort momenten hebben wij ons te houden aan het beroepsgeheim. Dit wil echter niet zeggen dat we geen informatie kunnen geven. We kunnen de naasten te allen tijde informeren over:

- algemene niet cliëntgebonden informatie over ziekte en over hoe de zorg georganiseerd is;
- wat de ziekte voor naasten kan betekenen en waar zij ondersteuning kunnen vinden;
- de familievertrouwenspersoon en de Familie- en naastenraad.

In ons contact met de cliënt bespreken we de relatie met naasten en daar waar mogelijk versterken we de relatie zodat cliënt en naasten weer samen kunnen optrekken in het herstelproces. Wanneer een cliënt de samenwerking met naasten afhoudt, blijven we actief een poging doen om de sociale context van de cliënt te versterken. Het belang van de cliënt zal hier altijd voorop staan.

Wanneer de behandeling wordt afgesloten

Om goed toegerust te zijn, ook na afsluiting van een behandeling, worden naasten meegenomen in de voorbereiding daarop. Meestal maakt de cliënt een signaleringsplan met de hulpverlener en presenteert dit aan naasten. Eventueel kan het signaleringsplan ook samen met de naasten worden gemaakt. In dit plan ligt de nadruk op het vasthouden wat iemand heeft geleerd en wat je het beste kan doen in moeilijke situaties.*

Ondersteuning van naasten

Familie en naasten zijn een belangrijke hulpbron voor de cliënt. Daarom zetten we er op in dat zij zich gevoed en gesteund weten in deze rol (empowerment). Zo werken we samen - in triade - tijdens de behandeling en het herstel van de cliënt.

Hulpvragen van naasten

Om verschillende redenen kunnen naasten zelf ondersteuning nodig hebben. Dit kan zijn bij vragen zoals ‘wat betekent de ziekte van mijn naaste voor mijn eigen leven?’, of ‘hoe ga ik om met stress en mijn eigen gezondheid?’ Ook kunnen ze gevoelens zoals verdriet, verlies en rouw ervaren, omdat het leven zo veranderd is door de ziekte van hun naaste. Alhoewel onze focus ligt op de behandeling en het herstel van de cliënt sluiten wij onze ogen niet voor de hulpvragen van naasten. We bieden hiervoor de volgende mogelijkheden:

- Voorlichting: binnen de behandeling is er ruimte voor psycho-educatie/advies over hoe naasten om kunnen gaan met de problematiek van de cliënt en hoe de zorg georganiseerd is.
- De weg wijzen: we kunnen naasten de juiste weg wijzen bij hulpvragen die vooral over zichzelf gaan. Zo kennen we de mogelijkheden van lotgenotencontact en zelfhulp, bijvoorbeeld via welzijnsorganisaties of patiëntenverenigingen. Naasten kunnen hiervoor ook terecht bij het [Cliëntenservicepunt](#).

Wanneer naasten zelf behoefte hebben aan professionele hulp is het belangrijk dat zij hierover praten met hun huisarts. Die kan verwijzen naar de juiste hulp.

Familie- en naastenraad

Familie of naasten weten als geen ander hoe het is wanneer je naaste in behandeling is bij de geestelijke gezondheidszorg. De [Familie- en naastenraad](#) van GGZ Oost Brabant bestaat uit mensen met deze eigen ervaring.

De Familie- en naastenraad:

- behartigt de gezamenlijke belangen van familie en naasten
- stimuleert de betrokkenheid van en de samenwerking met de naasten bij de behandeling
- stimuleert, toetst en bewaakt goed familie- en naastenbeleid als integraal onderdeel van de kwaliteit van de zorg.

Familievertrouwenspersoon

De onafhankelijke [Familievertrouwenspersoon](#) ondersteunt naasten van mensen:

- die verplichte zorg ontvangen met een zorgmachtiging of crisismaatregel
- voor wie een zorgmachtiging of crisismaatregel wordt voorbereid
- die zijn opgenomen op een afdeling waar ook verplichte zorg wordt gegeven

De Familievertrouwenspersoon geeft informatie, denkt mee, geeft advies, kan bemiddelen tussen naasten en de hulpverlening en als dat nodig is helpen bij een klachtenprocedure. Er is geen verwijzing nodig en de dienstverlening is gratis.

Naasten van personen die vrijwillig in zorg zijn, niet zijn opgenomen op een afdeling waar ook verplichte zorg wordt gegeven en als er geen zorgmachtiging of crisismaatregel wordt voorbereid, kunnen veel informatie vinden op de website [Naasten in Kracht](#).

Familie Ervaringsdeskundige (FED)

Hoe de rol en inzet van de familie ervaringsdeskundige eruit gaat zien neemt GGZ Oost Brabant mee binnen het strategische thema 'Mentale veerkracht en herstel'. Binnen dit thema werken we de koers over de inzet van ervaringsdeskundigheid uit en actualiseren we deze. De familie ervaringsdeskundige zal hier onderdeel van zijn.

Privacy, informatiebeveiliging en dossier inzage

Alle informatie hierover leest u [hier](#).

'Zorgen
deel je
samen'

In verbinding blijven met ons?

Postbus 3, 5427 ZG Boekel
088 - 846 04 60



www.ggzooostbrabant.nl